

Informacja Burmistrza Okonka o aktualnej sytuacji w rolnictwie

Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Okonek wynosi 13.641 ha. Stanowią one ok. 41,93% całkowitej powierzchni gminy, przy czym grunty orne zajmują powierzchnię 12.426 ha.

Porównując z rokiem 2015 zmniejszyła się liczba gospodarstw indywidualnych z 585 do 575. Na terenie gminy funkcjonuje również 19 podmiotów prawnych, w których posiadaniu są grunty rolne o łącznej powierzchni 1.714,1 ha.

Towarowa produkcja zwierzęca w Gminie Okonek nie jest wiodącym kierunkiem działalności rolniczej. Ustępuje ona miejsca produkcji zbóż, stanowiącej przeważającą część powierzchni gruntów ornych.

I. Klasy bonitacyjne użytków rolnych

Gminę na tle powiatu złotowskiego wyróżnia obecność gleb II klasy bonitacyjnej, jednak stanowią one 11 ha tj. zaledwie 0,08% powierzchni użytków rolnych.

Gleby klasy III zajmują 2.963 ha, co stanowi 21,72 % powierzchni użytków rolnych. Ich udział w województwie wielkopolskim analogicznie wynosi 21,47%. Przedstawione dane wskazują na zbliżony procentowy udział tych gleb pomiędzy gminą, a województwem.

Największą powierzchnię 6.802 ha zajmują gleby klasy IV, stanowiące niemal 50% użytków rolnych. Należy wskazać wyższy o 14% udział gleb klasy IV w Gminie Okonek względem procentowego udziału tych gleb w województwie.

Użytki klasy V procentowo zajmują porównywalną powierzchnię jak użytki klasy III, zarówno w gminie jak i w województwie. Procentowy udział najłagodniejszych gleb klasy VI w województwie wynosi 16,28% natomiast w Gminie Okonek wynosi zaledwie 6,77%, tj. 924 ha.

Tab. 1. Zestawienie klas użytków rolnych [ha i %] w Gminie Okonek i woj. wielkopolskim

klasa użytków rolnych	Gmina Okonek ¹⁾		woj. wielkopolskie ²⁾	
	powierzchnia	udział procentowy	powierzchnia	udział procentowy
	[ha]	[%]	[ha]	[%]
I	-	-	54	0,003
II	11	0,08	14 440	0,76
III	2 963	21,72	407 835	21,47
IV	6 802	49,87	682 062	35,91
V	2 789	20,45	485 334	25,56
VI	924	6,77	309 211	16,28
Nie użytki i grunty niesklasyfikowane*	152	1,11	252	0,01
razem	13.641	100	1 899 188	100

* nieużytki, stawy i zadrzewienia niesklasyfikowane

Źródło: ¹⁾ ewidencja własna Gminy Okonek, 2016

²⁾ Rocznik statystyczny rolnictwa 2012, GUS

Analiza wartości z tab. 1. nasuwa następujące wnioski:

- warunki glebowe na terenie gminy możemy uznać za sprzyjające do prowadzenia produkcji rolnej,
- ok. 72 % użytków rolnych (klasa II, III i IV) pozwala na intensywną uprawę najbardziej wymagających gatunków jakimi są pszenica czy rzepak,
- ok. 27 % użytków rolnych to gleby klasy V i VI pozwalające na satysfakcjonującym poziomie utrzymać plonowanie żyta i pszenżyta w sprzyjających warunkach atmosferycznych,
- niepokojąca jest powierzchnia gruntów niesklasyfikowanych w gminie na tle województwa wynosząca aż 152 ha, co stanowi ok. 60% gruntów niesklasyfikowanych w całym województwie. Stopniowo od roku 2013 r. zmniejsza się ilość gruntów niesklasyfikowanych, co jest efektem licznych prac geodezyjnych przeprowadzanych zarówno przez Gminę Okonek jak i inne osoby prawne i fizyczne.

II. Struktura wielkości gospodarstw indywidualnych i prawnych

W 2016 roku na terenie Gminy Okonek funkcjonowało 575 gospodarstw indywidualnych, bardzo mocno zróżnicowanych pod względem wielkości. Od kilku lat widoczna jest tendencja spadkowa ilości gospodarstw, co jest związane z likwidacją tych najmniejszych.

Dominującą grupą są gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha. Ewidencja obejmuje 255 takich podmiotów. Stanowią one 44,35% liczby gospodarstw indywidualnych w gminie. Jest to wartość znacząco wyższa niż w skali województwa. W ich przypadku produkcja rolna nie jest głównym źródłem dochodów.

Przedział 5-10 ha obejmuje 88 indywidualnych gospodarstw rolnych, odpowiadający 15% gospodarstw i jest porównywalny ze wskaźnikiem dla województwa.

Kolejna liczna grupa to 182 rolników indywidualnych gospodarujących na powierzchni 10-50 ha. Jest to ok. 1/3 wszystkich producentów rolnych z terenu gminy. W województwie stanowią one 1/4 zewidencjonowanych indywidualnych gospodarstw rolnych. Omawiana grupa użytkuje grunty o łącznej powierzchni ok. 4 076 ha. Jest to powierzchnia ponad dwukrotnie większa w stosunku do gospodarstw o powierzchni 50-100 ha, która obejmuje tylko 27 rolników.

Na obszarze gminy prowadzonych jest 13 gospodarstw o powierzchni 100-200 ha i 10 powyżej 200 ha. Razem stanowią 4% grupy producentów rolnych, natomiast w woj. wielkopolskim udział gospodarstw o tak dużej powierzchni wynosi zaledwie 1%.

Tab. 2. Zestawienie grup obszarowych gospodarstw indywidualnych w Gminie Okonek i woj. wielkopolskim powyżej 1 ha

poszczególne grupy obszarowe	ilość gospodarstw rolnych w Gminie Okonek w 2016 r. ¹⁾		ilość indywidualnych gospodarstw rolnych w woj. wielkopolskim w 2011 ²⁾		
	[ha]	szt.	%	szt.	%
1-5		255(-15)	44,35	52 562	32,46
5-10		88(+1)	15,30	26 218	16,19
10-50		182(0)	31,65	39 929	24,65
50-100		27(0)	4,70	1 905	1,18
100-200		13(+4)	2,26	1 752	1,08
powyżej 200		10(0)	1,74		
razem		575(-10)	100	161 944	100

Źródło: ¹⁾ ewidencja własna Gminy Okonek, 2016

²⁾ Rocznik statystyczny rolnictwa 2012, GUS

Daje się zauważyć tendencja do spadku liczby gospodarstw o areale poniżej 5 hektarów. Powierzchnie gruntów są na tyle niewielkie, że nie wpływają istotnie na zmianę

ilości większych gospodarstw. Następuje powolny, ale systematyczny przepływ gruntów rolnych do silniejszych ekonomicznie gospodarstw o większym areale.

Poniższe zestawienie ukazuje areal gruntów posiadanych przez gospodarstwa indywidualne w poszczególnych grupach obszarowych. Największą powierzchnię ok. 4 076 ha (34,05%) zajmują gospodarstwa posiadające 10-50 ha, które stanowią drugą najliczniejszą grupę. Jednocześnie największa grupa pod względem ilości gospodarstw 1-5 ha posiada najmniejszy areal gruntów, bo ok. 611 ha (5,10%)

Tab. 3. Zestawienie powierzchni gruntów zajmowanych przez poszczególne grupy obszarowe gospodarstw indywidualnych.

Poszczególne grupy obszarowe	Powierzchnia zajmowana na tle gminy	
	[ha]	[%]
1-5	611	5,10
5-10	643	5,37
10-50	4 076	34,05
50-100	1 774	14,82
100-200	1684	14,07
powyżej 200	3184	26,59
razem	11 972	100

Źródło: ewidencja własna Gminy Okonek, 2016

Na terenie Gminy Okonek funkcjonuje 575 gospodarstw indywidualnych, które prowadzą działalność na 11 972 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi 20,82 ha. Jest to powierzchnia zdecydowanie wyższa niż średnia wg ARiMR (2016 r.) dla województwa i kraju, które wynosiły odpowiednio 13,49 ha i 10,56 ha. W porównaniu z latami wcześniejszymi zachodzi powolny proces podwyższania średniego arealu gospodarstw.

W Gminie Okonek funkcjonuje 19 podmiotów prawnych użytkujących łącznie powierzchnię 1 714,1 ha, przy czym blisko połową gruntów dysponuje firma Agromar z Lotynia. Podmioty prawne są w posiadaniu ok 13% gruntów rolnych.

Tab. 4. Zestawienie użytków rolnych w posiadaniu osób prawnych

Lp.	Forma własności	Powierzchnia użytków rolnych w ha
1	Agromar	752,7
2	Agro-servis	218,8
3	Vennea Sp. z o.o.	206,3
4	Warehouse Sp. z o.o.	159,5
5	Okechamp S.A.	153,1
6	Agencja Nieruchomości Rolnych	120,5
7	Nadleśnictwo Okonek	29,2
8	Kruszgeo	19,5
9	POL-DRÓG sp. z o.o.	17,9
10	PZD. Rodzinny Ogród Działkowy	13,6
11	AGRARIS sp. z o.o.	11,1
12	AGRO-TECH Sp. z o.o	4,7
13	Nadleśnictwo Lipka	2,0
14	Nadleśnictwo Czarnobór	1,8
15	Bio-Energia Sp. z o.o.	1,6
16	Parafia Lotyń	1,0
17	GOLGRUP sp. z o.o.	0,4
18	Nadleśnictwo Jastrowie	0,2
19	PRGOK	0,2
	razem	1 714,1

Źródło: * ewidencja własna Gminy Okonek, 2016

III. Produkcja roślinna

Silne mrozy, jakie miały miejsce na przełomie roku 2015 i 2016 i brak okrywy śnieżnej spowodowały liczne straty w uprawach roślin ozimych. Specyfika Gminy Okonek wymusza na rolnikach stosowanie odmian mrozoodpornych, jednak w tym sezonie nawet te odmiany ulegały wymarzaniu. Szczególne straty rolnicy ponieśli w uprawie rzepaku i pszenicy. Szkody odnotowano również w uprawie pszenżyta choć na niższym poziomie. Wniosek o szacowanie strat spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania złożyło 11 rolników, z tego 10 przyznano wsparcie w postaci kredytu klęskowego, proporcjonalnie do poniesionych strat. Łączna kwota, na jaką oszacowano szkody to 952.906,06 zł, którą uznano tylko w 10 gospodarstwach rolnych.

W październiku 2016 r. ruszył nabór wniosków w bankach, które posiadają umowę w zakresie udzielania kredytów preferencyjnych z dopłatą de minimis. Częściowo pozwoliły one na pokrycie zobowiązań zaciągniętych na potrzeby wznowienia produkcji rolnej wiosną 2016 r. Kredyty są przyznawane na okres 4 lat od dnia wystąpienia szkody, jednak zatwierdzenie raportów przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu trwało do września 2016 r. Skutkiem tego jest skrócenie okresu kredytowania do lat 3.

W okresie od 29.11.2016 r. do 5.12.2016 r. rolnicy, którym przyznano kredyty klęskowe dodatkowo mogli ubiegać się o pomoc dla rolników, w których gospodarstwach powstały szkody w uprawie w wysokości co najmniej 50% i mniej niż 70% spowodowane wystąpieniem w 2016 r. klęsk żywiołowych, w tym ujemnych skutków przezimowania. Z posiadanych informacji wynika, iż 5 rolników, którzy spełniali warunek wystąpienia szkód w przedziale 50-70% powierzchni upraw otrzymało odmowę wypłacenia pomocy i trwa procedura odwoławcza od decyzji Kierownika BP ARiMR w Złotowie.

Silne zmiany klimatyczne jakie obserwujemy w ostatnich latach, zarówno susze jak i ujemne skutki przezimowania mogą spowodować, iż gospodarstwa, które poniosły największe straty mogą mieć trudności z terminowym wywiązywaniem się z zobowiązań finansowych.

Okres jesienny jest szczególnie ciężkim okresem w rolnictwie pod względem finansowym, szczególnie wrzesień kiedy wiele firm handlowych oferujących nawozy i środki ochrony roślin wystawia termin płatności powstałych należności, a na konta rolników jeszcze nie wpływają środki ze sprzedaży zbóż czy rzepaku. W wielu gospodarstwach panuje wówczas przestój do momentu wypłaty dopłat bezpośrednich do upraw lub w/w należności ze sprzedaży produktów rolnych.

W związku z licznymi stratami jakie dotknęły rolników w całym kraju ARiMR przyspieszyło wypłacanie zaliczek dopłat bezpośrednich w okresie od 17.10.2016 r. Pozwoliło to chwilowo poprawić sytuację finansową gospodarstw rolnych.

W związku z powyższym z inicjatywy Burmistrz Okonka, pod egidą Starostwa Złotowskiego prowadzone zostały działania mające na celu budowę stacji meteorologicznej sprzężonej z systemem monitoringu suszy rolniczej. Stacja została zlokalizowana przy Regionalnej Instalacji Przerobu Odpadów Komunalnych w Stawnicy. Dostęp do bieżących pomiarów dostępny jest całodobowo na stronie internetowej Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, za pośrednictwem strony internetowej www.okonek.pl, zakładka IUNG System Monitorowania Suszy Rolniczej.

IV. Produkcja zwierzęca

Zwierzęca produkcja towarowa w Gminie Okonek jest znikoma i przy obecnej koniunkturze na rynku ma nadal tendencję spadkową.

V. Podatek rolny i leśny

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach

rolnych, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza (Dz.U. z 2016r. poz. 617 ze zm.).

Zgodnie z art. 6 w/w ustawy podatek rolny za rok podatkowy wynosi:

- 1) od 1 ha przeliczeniowego gruntów, dla gruntów gospodarstw rolnych - równowartość pieniężną 2,5 q żyta,
- 2) od 1 ha pozostałych gruntów - równowartość pieniężną 5 q żyta
- obliczone według średniej ceny skupu żyta za 11 kwartałów poprzedzających kwartał poprzedzający rok podatkowy.

Średnią cenę skupu żyta ustala się na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do dnia 20 października roku poprzedzającego rok podatkowy.

Średnia cena skupu żyta za 11 kwartałów poprzedzających kwartał poprzedzający rok podatkowy 2017 ogłoszona przez Prezesa GUS wynosi 52,44 zł. Po przeprowadzonych konsultacjach Burmistrz Okonka zawnioskowała o obniżenie ceny do kwoty 50,00 zł/dt.

Rada Miejska w Okonku Uchwałą nr XXXIII/201/2016 z dnia 29 listopada 2016 r. przyjęła obniżoną stawkę ceny żyta jako podstawy do obliczania podatku rolnego.

W roku 2017 podatek rolny za 1 hektar przeliczeniowy wynosi 125zł

Z załącznika do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. (Dz. U. z 2001 poz. 1614) Gmina Okonek została zaklasyfikowana do II okręgu podatkowego.

Tab.5. Zestawienie okręgów podatkowych dla poszczególnych klas użytków rolnych

Rodzaje użytków rolnych	Grunty orne				Łąki i pastwiska			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Okręgi podatkowe								
Klasy użytków rolnych	Przeliczniki							
I	1,95	1,80	1,65	1,45	1,75	1,60	1,45	1,35
II	1,80	1,65	1,50	1,35	1,45	1,35	1,25	1,10
IIIa	1,65	1,50	1,40	1,25				
III					1,25	1,15	1,05	0,95
IIIb	1,35	1,25	1,15	1,00				
IVa	1,10	1,00	0,90	0,80				
IV					0,75	0,70	0,60	0,55
IVb	0,80	0,75	0,65	0,60				
V	0,35	0,30	0,25	0,20	0,20	0,20	0,15	0,15
VI	0,20	0,15	0,10	0,05	0,15	0,15	0,10	0,05

Źródło: ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 617 ze zm.)

Najczęściej zwalnia się od podatku rolnego:

- 1) użytki rolne klasy V, VI i VIz oraz grunty zadrzewione i zakrzewione ustanowione na użytkach rolnych;
- 2) grunty przeznaczone na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego lub powiększenie już istniejącego do powierzchni nieprzekraczającej 100 ha.

W 2016 r. plan do budżetu przewidywał wpływy z podatku rolnego w wysokości 1.050.000,00 zł od osób fizycznych i 170.000,00 zł od osób prawnych.

Rzeczywiste wpływy okazały się być wyższe odpowiednio 1.099.118,90 zł i 186.189,10 zł. Jest to rezultat wpływu zaległości z lat wcześniejszych. Ponadto zaległości na dzień 31.12.2016 r. wynoszą zgodnie z powyższym 136.320,47 zł i 2.430,50 zł.

VI. Ceny produktów rolnych 2016

Z uwagi na straty wywołane przez ujemne skutki przezimowania i związaną z tym mniejszą ilość dostępnego materiału rolnicy spodziewali się wzrostu cen skupu płodów rolnych, które umożliwiłyby zrekompensowanie im swoich strat. Jednak gorsza jakość materiału spowodowała, iż ceny skupu podstawowych produktów rolnych nie spełniły oczekiwań rolników.

Porównując średnie ceny skupu w roku 2015 i 2016 można zauważyć spadek ceny w przypadku pszenicy i jęczmienia, porównywalna cena utrzymała się dla żyta, natomiast dla skupu pszenżyta, owsa i kukurydzy nieznacznie wzrosła. Najwyższy wzrost cen skupu zanotowano dla ziemniaka.

Obfite deszcze w okresie silnego wzrostu kukurydzy i ziemniaka spowodowały, iż w tych grupach upraw rolnicy nie ponieśli start.

Przeciętne ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Tab.6. Porównanie cen niektórych produktów rolnych w 2016 r. w stosunku do cen 2015 r. (dane dla województwa)

uprawa	2015					2016				
	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał	rok	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał	rok
ziarno zbóż (bez siewnego) - pszenica za 1 dt	71,55	67,10	66,60	67,90	68,29	66,21	63,70	62,36	63,57	63,96
ziarno zbóż (bez siewnego) - żyto za 1 dt	52,56	52,76	50,88	54,15	52,59	54,63	53,34	50,23	52,22	52,61
ziarno zbóż (bez siewnego) - jęczmień za 1 dt	61,82	57,53	60,57	60,68	60,15	62,09	62,10	56,41	56,00	59,15
ziarno zbóż (bez siewnego) - pszenżyto za 1 dt	57,12	54,58	56,84	60,98	57,38	61,01	59,35	56,68	58,42	58,87
ziarno zbóż (bez siewnego) - owsa za 1 dt	50,64	47,58	50,34	56,91	51,37	57,32	59,73	51,24	53,13	55,36
ziarno zbóż (bez siewnego) - kukurydza za 1 dt	55,17	57,03	63,81	62,74	59,69	69,40	68,70	65,26	49,97	63,33
ziemniaki za 1 dt	55,32	69,06	44,74	38,39	51,88	79,41	99,25	40,95	29,72	62,33

Źródło wyliczenia własne na podstawie miesięcznych danych z GUS 2015 r. i 2016 r.

VII. Podsumowanie

- Bezsnieżna zima, wysokie mrozy, długotrwały brak opadów, a następnie ulewne deszcze przed żniwami spowodowały w 2016 roku znaczne spadki plonów. Wzrost cen produktów rolnych nie rekompensuje spadku plonów.
- Wybudowanie stacji meteorologicznej w pobliżu Gminy Okonek włączonej w system monitoringu suszy rolniczej, pozwoli zmniejszyć błędy, którymi są obciążone wyniki klimatycznego bilansu wody dla Gminy Okonek. Pozwoli to uniknąć rozbieżności pomiędzy stanem faktycznym na polach a raportami ING w Puławach.

Z up. BURMISTRZA

Jakub Zabrocki
ZASTĘPCA BURMISTRZA

Sporządził:

Marta Sochacka
14 lutego 2017 r.